

ja olnud 9 aasta jooksul paljude seaduseelnõude aruandjaks. L. on korduvalt esindanud Eestit välismaal, võttes Vabariigi Valitsuse delegaadina osa Rahvasteliidu täiskogu istungeist Genfis I sessioonil nov-st dets-ni 1920 ja, välja arvatud II sessioon, kõigist järgnenud (s. o. III—X) sessioonidest a-il 1922—29. Juunist juulini 1925 korraldas ta Eesti esindajana sõjavõlgade fundeerimise Inglise valitsusega, mis ülesande ta sooritas Eestile soodsate tagajärgedega. L-l läks korda vähendada võla esialgset kogusummat enam kui 25% (530 miljoni sendi) võrra, kusjuures ülejäänud summa tasumine korraldati Eestile suhteliselt õige kasulikel tingimustel. Maist juunini 1927 töötas ta Londonis kaasa Rahvasteliidu poolt Eestile soovitatud välislaenu tegemisel. Maist juunini 1925 võttis L. osa Genfis relvadega kauplemise kontrolli korraldamise asjus peetud konverentsist ja Eesti peadelegaadina veebr-st juulini 1932 ja apr-s 1933 desarmeerimise konverentsist seals. Veebr-s 1932 valiti ta desarmeerimiskonverentsil maajõudude komisjoni esimeseks abiesimeheks ning ta juhtis s. a. märtsis selle komisjoni poolt moodustatud erilise ekspertidekomitee tööd. Samuti oli L. nn. kvalitatiivse desarmeerimisküsimuse (s. o. ofensiivse iseloomuga juhtumitel relvade tarvitamise keelu) arutamise ettevalmistamiseks maajõudude komisjoni poolt kujundatud ekspertidekomitee juhataja. Desarmeerimiskonverentsil esindas L. Eesti seisukohta, mis oli kokkukõlas mitme teise riigi omaga, vähendada relvastist järkjärgult; see seisukoht võeti konverentsil vastu. Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimehena jälgis L. pidevalt kaitseväge arengut ja võttis osa Sõjanõukogu istungeist. Kui relvastise vähendamise taotlused ei andnud tagajärgi, algatas L. riikliku julgeoleku eest valvel seistes Eesti sõjaväge kõrgema juhtimise korraldamise küsimuse. Selle tagajärjel kutsuti 1933. a. ellu Riigikaitse Nõukogu, mille liikmeks on L. olnud algusest saadik. Pärast 1. dets-t 1924. a. uuesti loodud Kaitseliidu Vanematekogu esimehena, mis kohal L. on teotsenud algusest (a. 1925) peale, on ta pööranud Kaitseliidu organiseerimisele tõsist tähelepanu. L. on võtnud osa ka Põhiseaduse uuendamise võitlusest. 1929. a. (märtsis) pidas ta uut, võimusi paremini tasa-

kaalustavat Põhiseadust vajalikuks ning pooldas 1932. a. rahvahääletusele pandud, Riigikogu poolt väljatöötatud Põhiseaduse kava. Okt-s 1933 rahvahääletusel vastuvõetud Põhiseaduse alusel kandideeris L. 1934. a. riigivanema (s. o. sisuliselt presidendi) kohale, olles üles seatud Vabadusristi kavaleride eestvõttel ning toetatud eeskätt rahvusliku keskerakonna, asunikude jt. poliitiliste rühmitiste poolt. 1934. a. 12. märtsi pöördel, A. Sirk'i (vt. *Suppl.*) jt. poolt arendatud nn. vapside liikumise likvideerimise ja kaitseesiskorra väljakulutamise puhul määrati L. kolmandat korda sõjavägede ülemjuhatajaks. Selles ametis asus L. käsikäes riigivanema K. Päts'iga (vt. ka *Suppl.*) ja Vabariigi Valitsusega kindlustama üleminekuajal riigi sise- ja välisjulgeolekut. Sest ajast on L. olnud intensiivselt tegev riigikaitse jõudude igakülgsele kõvendamisel esmajoones sõjaväelise väljaõppe tõstmise ja relvastise pideva täiendamise kaudu. Allveelaevastiku Sihtkapitali (loodud 1933) laialdase organisatsiooni eestvõttel teostati iseseisvuse ajal suurim vabatahtlik korjandus allveelaevade hävitaja ehitamiseks. On soetatud 2 allveelaeva, mis valmisid Inglismaal a-l 1937. Ühtlasi pandi 1937. a. kehtima uus Sõjaväeteenistuse seadus. 1938. a. vastuvõetud Riigikaitsefondi seaduse alusel nähti ette riigikaitse korraldamiseks 26 miljonit krooni. A-l 1939 pandi relvastumisprogrammi kiirema teostamise otstarbel kehtima Riigikaitsemaksu seadus ja tehti Riigikaitsefondi seaduse alusel siselaenu. Ka pikendati 1939. a. sõjaväelaste ajateenistuse kestust kõigis väeliikides senise, enamikus 1 a. asemel 1½ aastale, peale lennukoolide õpilaste, kelle ajateenistuse kestuseks on 22 kuud. Rahvuskogu II koja liikmena on L. 1937. a. osa võtnud Põhiseaduse koostamise tööst. A-st 1938 on ta ühtlasi Riiginõukogu liige. Eriti viimasel ajal on L. aktiivselt kaasa töötanud Eesti välispoliitika suunamisel 1938. a. Riigikogus vastuvõetud Erapooletuse seaduse vaimus. Heade suhete süvendamist lähedaste riikidega on soodustanud ms. L-i külaskäigud Soome (1935 ja 1939) ja marssal E. Smigly-Rydz'i kutsel Poolasse (apr-s 1939). Välispoliitiliste ja riigikaitseküsimuste kohta on ta korduvalt esinenud avalikkude ettekanetega, mis oma asjatundlikkusega ja